

О ЧАСУ

Разред	Пети
Трајање	Два школска часа
Наставна тема	<i>За децу и осетљиве</i>
Наставна јединица	<i>Прва бразда, Милован Глишић</i>
Исходи часа	<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима;</u> • <u>разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног;</u> • повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмом V разреда) са именима аутора тих дела; • препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту; • чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања; • <u>одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика;</u> • разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, дијалог, монолог.
Провера остварености исхода	<ul style="list-style-type: none"> • Вредносни судови ученика изречени кроз дискусију на часу (Активност 2); • Успешно решени задаци (Активност 3); • Изнета запажања о потешкоћама током израде задатака (Активност 3); • Анализа резултата анкете (Активност 4).
Циљ часа	<ul style="list-style-type: none"> • Приближавање слике породичних, патријархалних односа у Србији крајем деветнаестог века савременом ученичком сензибилитету и повезивање са уметничким делима трајне вредности која их описују. • Развијање способности за самостално читање и за поступну анализу уметничког дела. • Оспособљавање ученика за успешно разумевање прочитаног дела.
Специфични циљеви	<p>Образовни</p> <ul style="list-style-type: none"> • Упознавање ученика са стваралаштвом Милована Глишића. • Усвајање појмова: карактеризација лика, облици казивања

	<p>у књижевном делу (приповедање, описивање, дијалог, монолог,).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тумачење текста према плану. Активно учествовање у анализи. • Конструкција функционалних знања. 	
	<p>Васпитни</p> <ul style="list-style-type: none"> • Упућивање на значај љубави и поштовања у породици. Развијање осећања за здраве породичне односе, потребе за љубављу, међусобном сарадњом и за одговорним понашањем. • Јачање чулног, литерарног и језичког сензибилитета ученика. • Активно учешће у конструкцији знања. 	
Тип часа	Обрада новог градива	
Облик рада	<ul style="list-style-type: none"> • Фронтални • Индивидуални 	
Методе рада	<ul style="list-style-type: none"> • Дијалoшка метода (хеуристички разговор) • Вршњачко учење • Метода самосталних ученичких радова 	
Наставна средства	Рачунар, бим пројектор, Читанка за пети разред основне школе Моње Јовић и Јелене Журић, ИП Едука, Београд, 2018, дигитални уџбеник <i>Српски језик и књижевност 5, Едука</i> http://eduka.edu.rs/course/view.php?id=19	
Место извођења	Кабинет за српски језик и књижевност / дигитална учионица	
Корелација	Унутарпредметна корелација (књижевност, језик, језичка култура).	
 ТОК ПРВОГ ЧАСА		
Активност 1 Оквирно трајање 8 мин.	Представљање теме часа и разговор о њеном значају (релевантности)	
	<p><u>Активности наставника</u></p> <p>Наставник ће мотивисати ученике да говоре о породици, о значају породичних односа: међусобној љубави, бризи, помагању, одговорности. Упутиће их у основне карактеристике типичне српске патријархалне породице с краја XIX века.</p> <p>Упознаће их укратко са стваралаштвом Милована Глишића (време, биографски</p>	<p><u>Активности ученика</u></p> <p>Исказују лични став о најављеној теми часа, заснован на претходном искуству.</p>

	<p>подаци, тематика дела), http://eduka.edu.rs/mod/page/view.php?id=345</p> <p>Наставник ће приближити појам – <i>реалистичка приповетка и сеоски приповедачи</i>. За разлику од неких других књижевних врста (бајке, на пример), приповетке попут Глишићеве „Прве бразде“ грађу узимају из стварног (реалног) живота: Село Велика Врбница заиста постоји, и налази се у близини Крушевца. У њему је, у Глишићево време, постојала породица Џамић. Многи мушкарци из те породице погинули су у српско-турском рату. Иза једног од њих, Стевана, остала је удовица Миља, којој је писац у причи наденуо име Миона. Многи сматрају да је, обликујући лик Мионе, писац описивао своју мајку. <i>Приповејка „Прва бразда“ објављена је њрви љућ у лисћу Женској друшћва „Домаћица“, 1885. љодине. Након срћско-ћурских рћјова (1876–1878) мноје жене су остале без својих мужева да саме одгајају своју децу.</i></p> <p>Ученици треба да наведу наслове дела из школског програма која говоре о породичним односима и да кажу колико су им она занимљива и значајна.</p>	<p>Активно учествују у дискусији. Наводе наслове дела из школског програма која говоре о породичним односима и износе своја читалачка запажања о њиховој занимљивости и значају.</p>
<p>Активност 2 Оквирно трајање 18 мин.</p>	<p>Слушање глумачке интерпретације приповетке „Прва бразда“ и разговор о садржају приповетке, о утисцима и размишљањима након читања.</p> <p><u>Активности наставника</u> Емитовање снимка глумачке интерпретације приповетке „Прва бразда“ http://eduka.edu.rs/mod/book/view.php?id=347</p> <p>Упућује ученике на објашњења непознатих речи и додатно разјашњава речи чије значење ученицима није довољно јасно.</p>	<p><u>Активности ученика</u> Ученици пажљиво слушају – по могућности, пратећи текст у Читанци или у дигиталном уџбенику, Активно</p>

	<p>Разговор о приповеци. Постављањем питања провериће како су ученици доживели и разумели приповетку:</p> <p>1. Какав је утисак на вас оставила приповетка „Прва бразда“? Образложите шта вам је у њој нарочито узбудљиво и упечатљиво.</p> <p>2. Укратко испричајте у чему се састоји радња приповетке. Истражите због чега је подељена на четири <i>главе</i> (<i>поглавља</i>). Колики временски период она обухвата?</p>	<p>учествују у разговору, износе своје утиске и запажања.</p> <p>Ученици у кратким цртама представљају <i>фабулу</i> приповетке.</p>
<p>Активност 3 Оквирно трајање 15 мин.</p>	<p>Представљање проблемске ситуације:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Зашто се приповетка зове „Прва бразда“?</i> 2. <i>Које облике приповедања писац користи у карактеризацији лика Мионе?</i> <p>Решавање проблемске ситуације.</p> <p><u>Активности наставника</u></p> <p>Наставник подстиче ученике да замисле и опишу бразду у њиви, а онда и да на основу садржаја приповетке објасне основно и пренесено (дубље) значење њеног наслова.</p> <p>Наставник подсећа ученике на различите облике представљања књижевног лика, на употребу више облика казивања: <i>приповедања, описивања, дијалога, монолога</i>. Подстиче ученике да у тексту приповетке уоче те облике казивања и да закључе о њиховој улози у карактеризацији лика.</p> <p>О лику говори приповедач, поступци самог лика, други ликови, али и сам лик који себе објашњава кроз монологе или унутрашње монологе.</p>	<p><u>Активности ученика</u></p> <p>Активно учествују у разговору о основном и пренесеном (дубљем значењу) наслова приповетке,</p> <p>Ученици проналазе у тексту приповетке карактеристичне примере за <i>приповедање, описивање, дијалог и монолог</i> и закључују о уверљивости лика који је на тај начин приказан.</p>

	Наставник даје ученицима истраживачке задатке (Прилог 1) за наредни час и упућује их на то да још једном прочитају/послушају приповетку.	Читају задатке и постављају питања уколико им нешто није јасно.
Активност 4 Оквирно трајање 4 мин.	Анкета: 1. Шта је, по теби, најважније што си данас научио/ла? 2. Шта ти је остало нејасно?	
	<u>Активности наставника</u> Дели ученицима анкету са два питања. Појашњава задатак. Одговара на питања.	<u>Активности ученика</u> Разјашњавају недоумице. Попуњавају анкету.

ТОК ДРУГОГ ЧАСА

Активност 1 Оквирно трајање 5 мин.	Представљање теме часа: разговор о истраживачким задацима које су ученици радили код куће (колико су им били инспиративни, лаки или тешки) и решавање задатака у дигиталном уџбенику.	
	<u>Активности наставника</u> Најављује тему часа и подстиче ученике да коментаришу истраживачки рад којим су се бавили код куће. Подстиче ученике да поставе питања у вези са евентуалним недоумицама или потешкоћама са којима су се сусретали.	<u>Активности ученика</u> Исказују лични став о најављеној теми часа, износе запажања у вези са задацима које су самостално радили. Активно учествују, постављају питања.
Активност 2 Оквирно	Анализа одговора на истраживачке задатке, дискусија.	

трајање 15 мин.	<u>Активности наставника</u> Подстиче ученике да анализирају своје одговоре на постављене истраживачке задатке.	<u>Активности ученика</u> Ученици излажу своје одговоре, дискутују, закључују.
Активност 3 Оквирно трајање 20 мин.	Решавање задатака у дигиталном уџбенику. http://eduka.edu.rs/mod/lesson/view.php?id=348 http://eduka.edu.rs/mod/forum/view.php?id=349	
	<u>Активности наставника</u> Прати рад ученика. Одговара на питања. Упућује на домаћи задатак <i>Из мале школе писања</i> у дигиталном уџбенику: http://eduka.edu.rs/mod/assign/view.php?id=350	<u>Активности ученика</u> Прате инструкције наставника. Раде задатке у дигиталном уџбенику Постављају питања.
Активност 4 Оквирно трајање 5 мин.	Анкета: 1. Шта је, по теби, најважније што си данас научио/ла? 2. Шта ти је остало нејасно?	
	<u>Активности наставника</u> Дели ученицима анкету са питањима. Појашњава задатак. Одговара на питања.	<u>Активности ученика</u> Разјашњавају недоумице. Попуњавају анкету.

Прилог 1

ИСТРАЖИВАЧКИ ЗАДАЦИ

Потруди се да пажљивим читањем што детаљније проучиш ликове, ситуације, сцене и призоре о којима писац говори у сва четири дела (поглавља) приповетке „Прва бразда“. Смисли наслове који би им одговарали.

1. Прва тема: *Живот у патријархалном селу, у Србији, после Другог српско-турског рата (1877–1878)*

Због чега „нема грђе несреће за сеоску кућу него кад остане без мушке главе“? Многе куће су после рата остале без свог домаћина, а касније и сасвим опустеле. Због чега? Како се понашају мушкарци из родбине према Миони и њеној одлуци? Какви су они људи – окарактериши њихове особине, речи и поступке.

2. Друга тема: *Муж-жена! Лик удовице Мионе, самохране мајке.*

Испитај како су у приповеци оправдане пишчеве речи да је она „отресита и вредна жена“. Због чега се Миона није угледала на остале удовице? Зашто јој је важно да одржи кућу? Каква је осећања, по твом мишљењу, везују за породично огњиште? Какав је био њен муж Сибин? По чему се он истицао у рату? Шта закључујеш о његовим особинама у мирнодопским приликама, ако о његовој браћи стоји да су „сви вредни, отресити, добродушни људи“? Образложи дивљење људи из села према Миониној *дурашности*. Шта једино људи нису могли да схвате, па су јој мало и замерали? Шта значи „не бити слеп код очију“? Колико је Миони важно школовање деце? Чију жељу она тиме испуњава? Која основна осећања Миону покрећу на све животне одлуке?

3. Трећа тема: *Ликови Мионине деце. Прва бразда*

Истражи у тексту како су приказана деца и њихов однос према мајци. Како показују своју љубав и пажњу? Образложи Душанкине и Огњанове карактерне особине на основу њиховог делања. Колико они личе на своје родитеље? Чиме показују љубав и захвалност према мајци? Објасни Мионину срећу и сузе радоснице. Шта за њу значи Огњанова прва бразда?

4. Четврта тема: *Облици казивања у приповеци „Прва бразда“*

Испитај облике приповедања које писац користи. Означи у тексту делове који припадају *нарацији, дескрипцији, дијалогу и монологу*. *Монолог* је говор једног лика, као кад Миона „тек прозбори онако сама“ иако је нико не чује. Истражи какву улогу у приповеци има сваки од ових облика: како писац представља време и место радње, а како сваки од ликова, њихове односе, размишљања и осећања. Пронађи и подвуци епитете у опису Миониног лика.

Размисли о наслову приповетке. Објасни пренесено значење и дубљи смисао саме приповетке. О којим људским и животним вредностима она говори?